

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ühtsed töötuskindlustuse miinimumstandardid ELi liikmesriikides: konkreetne samm Euroopa sotsiaalõiguste samba tõhusaks rakendamiseks“

(omaalgatuslik arvamus)

(2020/C 97/05)

Raportöör: **Oliver RÖPKE**

Täiskogu otsus	15.3.2018
Õiguslik alus	kodukorra artikli 32 lõige 2 omaalgatuslik arvamus
Vastutav sektsioon	tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	15.11.2019
Vastuvõtmine täiskogus	11.12.2019
Täiskogu istungjärk nr	548
Hääletuse tulemus	141/65/14
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. 17. novembri 2017. aasta ELi sotsiaaltippkohtumisel Göteborgis kuulutati pidulikult välja **Euroopa sotsiaalõiguste samm**. Sambale elu sisse puhumiseks on tarvis, et EL ja liikmesriigid võtaksid konkreetseid samme selle tõhusaks rakendamiseks.

1.2. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee osutab **Euroopa sotsiaalõiguste samba 13. põhimõttele töötushüvitiste kohta**: selle kohaselt on töötutel õigus saada avalikelt tööturuasutustelt piisavat aktiveerimistoetust, et (re)integreeruda tööturule, ning saada **piisavaid töötushüvitisi mõistliku aja jooksul** kooskõlas nende sissemaksete ja riiklike toetuskõlblikkuse eeskirjadega. Sellised hüvitised ei tohiks mõjuda stiimulina, mis takistab kiiret tööle naasmist.

1.3. Töötuskindlustus on – hoolimata riigiti erinevatest sätetest – kõikide liikmesriikide sotsiaalsüsteemide keskne osa. Komitee nõustub komisjoni seisukohaga, mille kohaselt võimaldavad liikmesriikide **töötuskindlustussüsteemide parandatud nõuded tööturgude tõhusamat toimimist** ning liikmesriikidel õnnestub heldemate töötuskindlustussüsteemide ja suuremate kulutustega aktiivsele tööturupoliitikale ja -meetetele töötuid paremini jälle püsivalt tööturule integreerida ⁽¹⁾. Samal ajal toonitab komitee töötuskindlustuse olulist funktsiooni automaatse stabilisaatorina.

1.4. Praegu on töötushüvitistega seotud erinevused liikmesriikide vahel suured. Komitee juhib tähelepanu 2019. aasta ühisele tööhõivearuandele, milles märgitakse, et mõistliku kestusega piisavad töötushüvitised, millele on juurdepääs kõigil töötajatel ja millega kaasnevad tõhusad tööturumeetmed, on **äärniselt olulised**, et toetada tööotsijaid üleminekul tööturule ⁽²⁾.

1.5. Komitee kordab oma nõudmist kehtestada kõrged tööhõive- ja sotsiaalstandardid ⁽³⁾ ning soovib seetõttu määratleda liikmesriikide töötushüvitiste **sihtmäärad**. Sihtmäärad tuleks kehtestada **netoasendusmäär**, **hüvitise saamise õiguse kestuse** ja **hõlmavusmäär** jaoks. Lisaks soovib komitee sihtmäärasid ka **täiendusõppe ja tööturule aktiveerimise** tarvis.

⁽¹⁾ Euroopa poolaasta temaatiline teabeleht – Töötushüvitised – 2017.

⁽²⁾ COM(2018) 761 final, 21.11.2018, EPSCO nõukogu ST 7619/2019 INIT, 15.3.2019.

⁽³⁾ ELT C 62, 15.2.2019, lk 165.

1.6. Esimese sammuna tuleks **võrdlusuuringute protsessis Euroopa poolaasta** raames kehtestada sihtmäärad töötushüvitistele ja neid jälgida. Komitee kordab oma soovitusi, et Euroopa sotsiaalõiguste sammas peaks mõjutama ka majandusjuhtimist ELis ⁽⁴⁾. Komitee arvates peaksid **liikmesriikidele suunatud riigipõhised soovitused** Euroopa poolaasta raames sisaldama konkreetseid sihtmäärasid **netoasendusmäära, hüvitise saamise õiguse kestuse ja hõlmavusmäära** puhul, samuti **täiendusõppe ja tööturule aktiveerimise** puhul. Riigipõhised soovitused koostab komisjon, nõukogu võtab need vastu ja Euroopa Ülemkogu kiidab need heaks.

1.7. Riigipõhised soovitused peaksid lähtuma koonsuunistest ⁽⁵⁾. **2018. aasta tööhõivepoliitika suuniste** ⁽⁶⁾ (need jäävad kehtima ka 2019. aastaks) ⁽⁷⁾ suuniste 7 kohaselt peaksid liikmesriigid kooskõlas töötute sissemaksete ja riiklike toetuskõlblikkuse eeskirjadega tagama töötutele **mõistliku kestusega piisavad töötushüvitised**, küll aga ei tohi sellised hüvitised mõjuda stiimulina, mis takistab kiiret tööle naasmist.

1.8. Euroopa sotsiaalõiguste sambaga kaasneb sotsiaalnäitajate tulemustabel, millega hinnatakse samba rakendamist, jälgides liikmesriikide suundumusi ja edusamme ning viies need Euroopa poolaasta raamesse. Komitee soovib tulevikus jälgida sotsiaalnäitajate tulemustabelis ka töötushüvitisi. Lisaks soovib komitee **sotsiaalnäitajate tulemustabeli täiendamiseks töötushüvitiste võrdlusuuringute protsessi**. Komitee kiidab seepärast sõnaselgelt heaks komisjoni praegused jõupingutused seoses töötushüvitisi käsitleva võrdlusuuringute protsessiga, kusjuures neid jõupingutusi tuleks tugevdada ja need tuleks siduda pideva järelevalvega.

1.9. Töötushüvitisi puudutava kavandatud võrdlusuuringute **eesmärk** on edendada **liikmesriikides ülespoole suunatud sotsiaalset lähenemist ja parandada tööturgude toimimist**. Võrdlusuuringute protsess peab põhinema praeguse olukorra analüüsil, milles ei tohi midagi välja jätta ega ilustada. See protsess ei tohi piirduda järelevalve ja hindamisega. Liikmesriigid peaksid üksteiselt parimate tulemuste analüüsi abil õppima (**benchlearning**) ja parandusi tegema (**benchaction**).

1.10. Töötushüvitiste võrdlusuuringute protsessi peaks juhtima komisjon. Võrdlusaluste määratlemine peaks toimuma **sotsiaalpartnerite pideval ja aktiivsel osalusel**.

1.11. **Sotsiaalsed sihtmäärad** peavad järk-järgult viima sotsiaalse lähenemiseni. Inimesed peavad teadma, et Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtted ei eksisteeri mitte ainult paberil, vaid neid rakendatakse ka praktikas ning need parandavad järk-järgult inimeste elutingimusi.

1.12. Komitee soovib täpselt jälgida ja hinnata võrdlusuuringute protsessi tulemusi. Kui edusammud ei ole soovitud mõju saavutamiseks piisavad, tuleks kasutusele võtta õiguslikult siduv vahend, et toetada ja täiendada liikmesriikide jõupingutusi töötuskindlustussüsteemide ajakohastamiseks. Lisaks **nõukogu soovitusele** suunata liikmesriike, soovib komitee võtta **kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 153 vastu direktiivi, millega kehtestatakse õiguslikult siduvad miinimumstandardid** liikmesriikide töötuskindlustusskeemide jaoks. See direktiiv peaks sisaldama nõudeid kogu ELi hõlmavatele miinimumstandarditele töötushüvitiste **netoasendusmäära, hüvitise saamise õiguse kestuse ja hõlmavusmäära** puhul. Komitee toetab samuti kogu ELi hõlmavate miinimumstandardite kehtestamist **täiendusõppele ja tööturule aktiveerimisele** töötuskindlustuse raames.

1.13. Õiguslikult siduvaid miinimumstandardeid kohaldataks järk-järgult. Selleks, et kõik liikmesriigid jõuaksid ühiste standarditeni, tuleks kehtestada mõistlik ajavahemik.

1.14. **Liikmesriikide tunnustatud pädevust määratleda oma sotsiaalkindlustussüsteemi aluspõhimõtted** ja nende süsteemide finantstasakaalu ei tohi seeläbi märkimisväärselt piirata – nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 153. Seda põhimõtet tuleb järgida sõltumata liikmesriigi süsteemi vormist või sisust. Liikmesriike ei tohi takistada kasutamast

⁽⁴⁾ ELT C 81, 2.3.2018, lk 145.

⁽⁵⁾ ELT L 224, 5.9.2018, lk 4.

⁽⁶⁾ ELT L 224, 5.9.2018, lk 4.

⁽⁷⁾ ELT L 185, 11.7.2019, lk 44.

aluslepingutes sätestatud õigust säilitada või kehtestada rangemad kaitsemeetmed. Riiklike kindlustussüsteemide erinevat korraldust, sotsiaalpartnerite kaasamist ning rahastamist tuleb seejuures eriti arvesse võtta.

2. Praegune olukord ja arvamuse taust

2.1. Pärast majandus- ja finantskriisi valusaid kogemusi alates 2008. aastast ja neile järgnevat ebastabiilsust kasvab majandus taas ning töötuse määr väheneb. **Tööturgude praegune taastumine** ei kulge aga kõikide liikmesriikide, piirkondade ja elanikkonnarühmade jaoks ühtmoodi. Sellega seoses juhib komitee tähelepanu 2019. aasta ühisele tööhõivearuandele ⁽⁸⁾.

2.2. Komitee jagab nõukogu seisukohta, et liikmesriigid ja EL peaksid tegelema majandus- ja finantskriisi sotsiaalsete tagajärgedega ning töötama **kaasava ühiskonna loomise** nimel. Tarvis on käsitleda ebavõrduse ja diskrimineerimise küsimust. Kõigile tuleks tagada juurdepääs ja võimalused ning vähendada vaesust ja sotsiaalset tõrjutust, tagades eelkõige **hästi toimivad tööturud ja sotsiaalkaitseüsteemid** ⁽⁹⁾.

2.3. **Strateegiaga „Euroopa 2020“** on EL seadnud eesmärgi vähendada **vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse** ohus olevate inimeste arvu 2020. aastaks 20 miljoni võrra. Tee selle **eesmärgini on pikk**. Alates 2012. aastast (kui peaaegu 25 % kogu ELi elanikkonnast ohustas vaesus ja sotsiaalne tõrjutus) kogeme me küll jätkuvaid parandusi, kuid endiselt seisab Euroopa silmitsi suurte probleemidega. 2018. aastal elas peaaegu 22 % ELi elanikkonnast vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus ⁽¹⁰⁾.

2.4. **Töötuskindlustus** on kõikide liikmesriikide sotsiaalsüsteemide keskne osa. See pakub töötajatele turvavõrgu töökoha kaotuse korral ja **kaitseb vaesuse eest**. Samal ajal on töötushüvitised **automaatsed stabilisaatorid**, sest töötuse üldise kasvu korral ei lange sissetulekud ja seega ka tarbimine mitte nii tugevasti. Lisaks võimaldavad tõhusad ja asjakohased töötushüvitised leida töötajatel töökohti, mis vastavad nende ootustele ja kvalifikatsioonile, või lõpetada aktiivse tööturupoliitika raames ümberõppe.

2.5. Sotsiaalkaitse on viimastel aastatel kriisipoliitika tõttu mõnes liikmesriigis halvenenud. Paljud inimesed tunnetavad üha enam, et nende sotsiaalsed huvid ja nõudmised ELis ei ole enam tagatud. Brexitiga toimub esimest korda Euroopa integratsiooni ümberpööramine. Neid arengusuundumusi tuleb käsitleda hoiatussignaalina. Selleks, et muuta EL tulevikukindlaks ja võita tagasi inimeste usaldus, on komitee arvates tarvis tugevdada **ELi sotsiaalset mõõdet, tegeledes ka teiste praeguste probleemidega nagu kliimamuutused ja digiüleminek**. See nõuab stabiilse, jätkusuutliku ja kaasava majanduse alusel **pühendumist kõikidel tasanditel**, sealhulgas liikmesriikide, sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna osalejate tasandil ⁽¹¹⁾.

2.6. 17. novembri 2017. aasta ELi sotsiaaltippkohtumisel Göteborgis kuulutasid Euroopa Parlament, nõukogu ja Euroopa Komisjon pidulikult välja **Euroopa sotsiaalõiguste samba**. Sambale elu sisse puhumiseks on tarvis, et EL ja liikmesriigid võtaksid konkreetseid samme selle tõhusaks rakendamiseks. Komisjoni vast valitud president Ursula von der Leyen teavitab Euroopa Komisjoni poliitilistes suunistes ajavahemikuks 2019–2024 tegevuskavast Euroopa sotsiaalõiguste samba täielikuks rakendamiseks. Komitee soovib oma ettepanekuga liikmesriikide töötushüvitiste sihtmäärade kohta anda panuse Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisse.

2.7. Komitee osutab **Euroopa sotsiaalõiguste samba 13. põhimõttele (töötushüvitised)**: töötutel on õigus saada avalikelt tööturuasutustelt piisavat aktiveerimistoetust, et (re)integreeruda tööturule, ning saada **piisavaid töötushüvitisi mõistliku aja jooksul** kooskõlas nende sissemaksete ja riiklike toetuskõlblikkuse eeskirjadega. Sellised hüvitised ei tohi mõjuda stiimulina, mis takistab kiiret tööle naasmist.

⁽⁸⁾ COM(2018) 761 final, 21.11.2018, EPSCO nõukogu ST 7619/2019 INIT, 15.3.2019..

⁽⁹⁾ ELT L 224, 5.9.2018, lk 4..

⁽¹⁰⁾ Eurostat, 16.10.2019.

⁽¹¹⁾ ELT C 262, 25.7.2018, lk 1.

2.8. Sellega seoses osutab komitee Euroopa sotsiaalõiguste samba 17. põhimõttele, mille kohaselt on **puuetega inimestel** õigus sissetulekutoetusele, mis tagab neile väärrika elu, samuti teenustele, mis võimaldavad neil osaleda tööturul ja ühiskonnaelus. Töötuskindlustuse õiguse kehtivusaja puhul tuleks arvesse võtta, et uue töökoha või ümberõppemeetmete otsimine on puuetega inimeste jaoks märgatavalt keerulisem ja nõuab rohkem aega.

2.9. Töötuskindlustus on kõikide liikmesriikide sotsiaalsüsteemide keskne osa. Sotsiaalkindlustussüsteeme käsitlevad sätted on riigiti väga erinevad, seda nii toetuskõlblikkuse kui ka suuruse, kestuse ja arvestusviisi poolest. Komitee soovib kehtestada **töötushüvitiste sihtmäärad** Euroopa poolaasta raames. Lisaks viitab komitee vajadusele tagada esmane sotsiaalkaitse ELi tasandi ühiste eeskirjade kaudu ⁽¹²⁾. Ta soovib **võrdlusuuringute protsessi** pidevalt **hinnata**. **Nõukogu soovitus** pakuks võimaluse liikmesriikidel alata ja juhtida arutelusid ja reforme seoses ühiste miinimumstandardite kehtestamisega ning võimaldada selles valdkonnas liikmesriikidevahelist koostööd.

2.10. Kui aja jooksul ei ole edusammud soovitud mõju saavutamiseks piisavad, soovib komitee võtta **kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 153** vastu **direktiivi**, millega kehtestatakse **õiguslikult siduvad miinimumstandardid** liikmesriikide töötuskindlustussüsteemide jaoks. See direktiiv peaks sisaldama nõudeid kogu ELi hõlmavatele miinimumstandarditele töötushüvitiste **netoasendumäära**, **hüvitise saamise õiguse kestuse ja hõlmavusmäära** kohta. Komitee toetab samuti kogu ELi hõlmavate miinimumstandardite kehtestamist **täiendusõppele ja tööturule aktiveerimisele** töötuskindlustuse raames. Miinimumnõuded ei tohi liikmesriikidel takistada kehtestada kõrgemaid nõudeid (vt Euroopa sotsiaalõiguste samba preambuli punkt 16). Liikmesriikides juba olemasolevaid nõudeid ei langetata. Komitee soovib kehtestada liikmesriikide töötuskindlustussüsteemide jaoks miinimumnõuded koos **kaitse taseme säilitamise klausli** (keeld kasutada miinimumstandardite kehtestamist vabandusena standardite vähendamiseks) asjakohase kohaldamisega. Niimoodi võetakse arvesse ELi eesmärki parandada elu- ja töötingimusi liikmesriikide vahel ülespoole suunatud lähenemise teel (ELi toimimise lepingu artikkel 151).

2.11. Töötute toetamisel tuleb teha vahet sotsiaalkindlustushüvitiste (kindlustushüvitised) ja sotsiaalabi vahel. Kindlustushüvitised põhinevad üldjuhul sissemaksetel ja eeldavad kindlat tööstaaži. Sotsiaalabi puhul on tegemist sissemaksetest sõltumatu, maksudest rahastatava hoolekandeteenusega, mille eesmärk on toetada inimesi, kes ei suuda ise end ülal pidada, ja mille suhtes kohaldatakse vajaduskontrolli. **Komitee käsitleb käesolevas omaalgatuslikus arvamuses sotsiaalkindlustushüvitisi.**

2.12. Majandus- ja rahaliidu süvendamise üle peetava arutelu kontekstis teeb komisjon ettepaneku luua **euroala stabiliseerimisfunktsioon** (andes osalemisvõimaluse ka neile riikidele, kes euroalasse ei kuulu), mis peaks tulevikus hõlbustama asümmeetriliste šokkidele reageerimist. Stabiliseerimisfunktsiooni võimaliku variandina on komisjon nimetanud **Euroopa töötusedasikindlustuse skeemi**, mis toimiks riiklike töötuskindlustussüsteemide „edasikindlustusfondina“ ⁽¹³⁾. See praegu vastakaid arvamusi põhjustav fiskaalpoliitika ettepanek tuleb **selgelt eraldada käesolevast omaalgatuslikust arvamusest**, mis on sisuliselt sotsiaalpoliitiline ettepanek ELi sotsiaalse mõõtme tugevdamiseks.

2.13. Komitee väljendas hiljuti toetust **riiklikes töötuskindlustussüsteemides ELi-üleste miinimumstandardite kehtestamise võimaluse** uurimisele, mille kohaselt oleks igal töötajal hüvitise saamise õigus ⁽¹⁴⁾. Käesoleva arvamusega täidabki komitee seda ülesannet.

3. Üldised märkused

3.1. **2018. aasta tööhõivepoliitika suuniste** ⁽¹⁵⁾ (need jäävad kehtima ka 2019. aastaks) ⁽¹⁶⁾ suuniste 7 kohaselt peaksid liikmesriigid kooskõlas töötute sissemaksete ja riiklike toetuskõlblikkuse eeskirjadega tagama töötutele mõistliku kestusega piisavad töötushüvitised. Selle soovitusena arvestatakse tööhõivesuunistes Euroopa sotsiaalõiguste sammast.

⁽¹²⁾ ELT C 13, 15.1.2016, lk 40.

⁽¹³⁾ COM(2017) 822 final, 6.12.2017.

⁽¹⁴⁾ ELT C 129, 11.4.2018, lk 7.

⁽¹⁵⁾ ELT L 224, 5.9.2018, lk 4.

⁽¹⁶⁾ ELT L 185, 11.7.2019, lk 44.

3.2. **Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse** või nende ohu all kannatavate inimeste arvu **vähendamine** on üks **strateegia „Euroopa 2020“** viiest eesmärgist ning samamoodi üks **ÜRO kestliku arengu 2030. aasta tegevuskava** 17 eesmärgist. Ka Euroopa sotsiaalõiguste samba raames loodud **sotsiaalnäitajate tulemustabeliga** jälgitakse liikmesriikide suundumusi ja edusamme vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse või nende ohu all kannatavate inimeste suhtes.

3.3. Komitee tuletab meelde komisjoni järeldust, et töötushüvitiste saamise **õiguse kestus** mõjutab otseselt vaesuse ohtu töötute hulgas. Liikmesriigid, kellel on suuremaid toetusi maksivad töötuskindlustussüsteemid ja kes teevad rohkem kulutusi aktiivsele tööturupoliitikale ja -meetmetele, suudavad töötuid paremini püsivalt tööturule integreerida⁽¹⁷⁾. Liikmesriikidevahelised **erinevused on suured**. Maksimaalne töötushüvitiste saamise õiguse kestus varieerub 90 päevast Ungaris kuni tähtajatu perioodini Belgias⁽¹⁸⁾.

3.4. Komitee on arvamisel, et sotsiaalkindlustushüvitised peavad olema kavandatud nii, et tagada sellise riski korral – nagu tööpuudus – inimväärne elatustase. Seega peab töötuskindlustushüvitise summa, st **netoasendumäär**, olema mõistlik. Ka siin on ELis **märkimisväärseid erinevusi**. Näiteks lühikese tööstaažiga (üks aasta) madalalpalgaliste töötajate puhul ulatuvad netoasendumäärad alla 20 % varasemast (neto)sissetulekust Ungaris kuni ligikaudu 90 %-ni Luksemburgis⁽¹⁹⁾.

3.5. Töötuskindlustushüvitisi saavate töötute arvu töötute koguarvus väljendatakse **hõlmavusmääraga**. Hõlmavusmäär väljendatakse töötuse teatava kestuse suhtes (nt nende töötute osakaal, kes pärast üheaastast töötust saavad hüvitisi). Ka siin on liikmesriikide vahel **suuri lahknevusi**. Lühiajaliste töötute (isikud, kes on olnud töötud vähem kui aasta) osakaal on keskmiselt vaid üks kolmandik kõigist töötutest. Kõige suurem hõlmavusmäär on Saksamaal (ligikaudu 63 %). Seevastu Malta, Horvaatias, Poolas, Rumeenias ja Bulgaarias on kõnealune määr oluliselt alla 15 %⁽²⁰⁾.

3.6. Liikmesriigi madalal hõlmavusmääral võivad olla erinevad põhjused. Üks põhjus on **noorte töötus**. Noortel töötutel, kes ei suuda tööturule siseneda, ei ole sageli õigust saada hüvitisi, sest neil puudub piisav töötamisega. Noored töötud ei saa seetõttu paljudel juhtudel hüvitisi.

3.7. Komitee rõhutab veel kord, et noorte haridussüsteemist (koolist) tööturule üleminek on keskse tähtsusega. Neid tuleks võimalikult palju toetada, et tagada võimalikult kiire tööturule integreerumine.

3.8. Ka töötuse kestus mõjutab hõlmavusmäär. Kuigi lühiajaliste töötute puhul on ELi keskmine hõlmavusmäär ligikaudu üks kolmandik, on see pikaajalise töötuse puhul madalam, sest töötushüvitiste kestus on enamikus liikmesriikides ajaliselt piiratud. Komitee soovib kehtestada sihtmäär **hõlmavusmäärale lühiajaliste töötute** puhul (isikud, kes on olnud töötud vähem kui aasta).

3.9. Veel üks madala hõlmavusmäär põhjusi on **uued tööhõivevormid, samuti ebatüüpilised ja ebakindlad tööhõivevormid**, mis muudavad abikõlblikkuse kriteeriumide täitmise keeruliseks. Viidates nõukogu poliitilisele kokkuleppele, mis käsitleb soovitusi sotsiaalkaitse kättesaadavuse kohta töötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele, pooldab komitee ulatuslikku lahendust seoses nende töötajate sotsiaalkindlustusõiguste tunnustamisega, kes töötavad uute tööhõivevormide raames⁽²¹⁾.

3.10. **Euroopa sotsiaalõiguste samba esimese põhimõtte** kohaselt on igaühel õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, kohtlusele ja **elukestvatele õppele**, et omandada oskusi ja hoida neid tasemel, mis võimaldab osaleda täiel määral ühiskonnaelus ja saada edukalt hakkama tööturul. Seepärast toetab komitee **sihtmäärased täiendusõppe ja tööturule aktiveerimise valdkonnas** ning kinnitab oma seisukohta, et ELi päevakorras peaks olema tagada kõigile õigus elukestvatele õppele⁽²²⁾.

⁽¹⁷⁾ Euroopa poolaasta temaatiline teabeleht – Töötushüvitised – 2017.

⁽¹⁸⁾ COM(2018) 761 final, 21.11.2018, EPSCO nõukogu ST 7619/2019 INIT, 15.3.2019.

⁽¹⁹⁾ COM(2018) 761 final, 21.11.2018, EPSCO nõukogu ST 7619/2019 INIT, 15.3.2019.

⁽²⁰⁾ COM(2018) 761 final, 21.11.2018, EPSCO nõukogu ST 7619/2019 INIT, 15.3.2019.

⁽²¹⁾ ELT C 129, 11.4.2018, lk 7.

⁽²²⁾ ELT C 237, 6.7.2018, lk 8, ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamused ELT C 14, 15.1.2020, lk 1, ja ELT C 14, 15.1.2020, lk 46.

3.11. Komitee nõustub komisjoniga, et liikmesriikide töötuskindlustussüsteemide parandatud standardid **võimaldavad tööturgude paremat toimimist**. Teisalt ei tähenda leebed standardid tingimata avalikule sektorile väiksemaid kulutusi, sest töötud, kes ei saa töötuskindlustushüvitisi, saavad enamikul juhtudel muus vormis riiklikku toetust (nt töötutoetus või miinimumsissetulek). Nõustudes komisjoniga on tõenäoline eeldada, et tööhõive kasv, seeläbi suurenenud maksutulud ja kiirem majanduskasv korvavad töötuskindlustushüvitise parematele standarditele tehtud lisakulutused – koos aktiivse tööturupoliitikaga – suhteliselt lühikese aja jooksul ⁽²³⁾.

4. Konkreetsete märkused

4.1. Praegu on töötushüvitistega seotud erinevused liikmesriikide vahel suured. Komitee juhib tähelepanu 2019. aasta ühisele tööhõivearuandele, milles märgitakse, et **mõistliku kestusega piisavad töötushüvitised**, millele on juurdepääs kõigil töötajatel ja millega kaasnevad tõhusad tööturumeetmed, on **äärmiselt olulised**, et toetada töötajaid üleminekul tööturule ⁽²⁴⁾.

4.2. Seepärast soovib komitee kehtestada liikmesriikide töötushüvitiste **sihtmäärad**. Sihtmäärad tuleks kehtestada **netoasendusmäära, hüvitise saamise õiguse kestuse ja hõlmavusmäära** jaoks. Lisaks soovib komitee **täiendusõppe ja tööturule aktiveerimise** sihtmäärasid.

4.3. Komitee peab väga positiivseks komisjoni jõupingutusi Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamiseks, sealhulgas Euroopa poolaasta raames, ning riiklike töötuskindlustushüvitiste võrdlusuuringute protsessi edendamiseks (sh ühise tööhõivearuande kaudu). Võrdlusuuringuid peetakse Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamise seisukohast õigustatult oluliseks. Neid jõupingutusi tuleks tõhustada ja siduda alalise seireprotsessiga. Töötushüvitiste võrdlusuuringute protsessi **eesmärk** peab olema panustada **ülespoole suunatud sotsiaalsesse lähenemisse** ELis ja **tööturgude paremasse toimimisse**.

4.4. Komitee arvates peaksid **riigipõhised soovitused** sisaldama konkreetseid **netoasendusmäära, hüvitise saamise õiguse kestuse ja hõlmavusmäära**, samuti **täiendusõppe ja tööturule aktiveerimise** sihtmäärasid. Siinkohal tuleb toetada komisjoni lähenemisi, et **heldemad toetused** peavad käima käsikäes **töötute vajaliku aktiveerimisega**.

4.5. **Ühtse turu edu** sõltub suurel määral tööturgude ja sotsiaalhoolekande süsteemi tõhususest ning Euroopa rahvamajanduste võimest vapustustega kohaneda. Sellest lähtudes loodi strateegia „Euroopa 2020“, et muuta EL arukaks, jätkusuutlikuks ja kaasavaks majandusruumiks eesmärgiga saavutada kõrge tööhõive, tootlikkuse ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tase ⁽²⁵⁾. Komitee juhib tähelepanu sellele, et EL ei suuda saavutada **strateegia „Euroopa 2020“ eesmärki** vähendada 20 miljoni võrra inimeste arvu, kes elavad vaesuses ja sotsiaalses tõrjutuses või selle ohus.

4.6. Komitee arvates peab **pärast 23.–26. mail 2019 toimunud Euroopa Parlamendi valimisi** uue komisjoni kiireloomuline ülesanne olema pakkuda välja meetmeid tööturgude toimimise parandamiseks ja ülespoole suunatud sotsiaalse lähenemise saavutamiseks liikmesriikides. Samuti on vaja Euroopa sotsiaalse mõõtme uut strateegiat pärast 2020. aastat.

4.7. Liikmesriigid arutavad praegu **Euroopa sotsiaalset mõõdet pärast 2020. aastat**. Muu hulgas kerkib esile küsimus, millised põhiaspektid on tulevase sotsiaalse mõõtme jaoks määrava tähtsusega ⁽²⁶⁾. Komitee leiab, et 2020. aasta järgse Euroopa sotsiaalse mõõtme põhiaspektid on **tööturgude parem toimimine** ning **võitlus vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu**. Liikmesriikide töötushüvitiste sihtmäärad võivad siinkohal märkimisväärselt kaasa aidata.

4.8. Sotsiaalsed sihtmäärad peavad järk-järgult viima sotsiaalse lähenemiseni. Inimesed peavad teadma, et Euroopa sotsiaalõiguste samba õigused ja põhimõtted ei eksisteeri mitte ainult paberil, vaid neid rakendatakse ka praktikas ning need parandavad järk-järgult nende elutingimusi.

⁽²³⁾ Euroopa poolaasta temaatiline teabeleht – Töötushüvitised – 2017.

⁽²⁴⁾ COM(2018) 761 final, 21.11.2018, EPSCO nõukogu ST 7619/2019 INIT, 15.3.2019.

⁽²⁵⁾ COM(2018) 761 final, 21.11.2018, EPSCO nõukogu ST 7619/2019 INIT, 15.3.2019.

⁽²⁶⁾ EPSCO nõukogu ST 6622 2019 INIT, 27.2.2019.

4.9. Kui Euroopa poolaasta raames seatud eesmärgid ei näita piisavat mõju, soovib komitee 2020. aasta järgset Euroopa sotsiaalset mõõdet silmas pidades võtta **kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 153** vastu **direktiiv**, millega **kehtestatakse õiguslikult siduvad miinimumstandardid** liikmesriikide töötuskindlustussüsteemide jaoks. See direktiiv peaks sisaldama nõudeid kogu ELi hõlmavatele miinimumstandarditele töötushüvitiste **netoasendusemäära**, **hüvitise saamise õiguse kestuse ja hõlmavusmäära** kohta. Komitee toetab samuti kogu ELi hõlmavate miinimumstandardite kehtestamist **täiendusõppele ja tööturule aktiveerimisele** töötuskindlustuse raames.

Brüssel, 11. detsember 2019

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Luca JAHIER

LISA

Arutelu käigus lükati tagasi järgmised muudatusettepanekud, mis kogusid hääletamisel vähemalt veerandi antud häälest (kodukorra artikli 59 lõige 3):

1. Punkt 1.12

Muuta järgmiselt:

Komitee soovib täpselt jälgida ja hinnata võrdlusuuringute protsessi tulemusi. Kui edusammud ei ole soovitud mõju saavutamiseks piisavad, tuleks kaaluda kasutusele võtta õiguslikult siduvat õigusraamistikku vahendit, et toetada ja täiendada liikmesriikide jõupingutusi töötuskindlustussüsteemide ajakohastamiseks. Lisaks nõukogu soovitusele suunata liikmesriike, soovib komitee kaaluda siduvat õigusraamistikku võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 153 vastu direktiivi, millega kehtestatakse õiguslikult siduvad miinimumstandardid liikmesriikide töötuskindlustusskeemide jaoks. See õigusraamistik direktiiv peaks sisaldama nõudeid kogu ELi hõlmavatele miinimumstandarditele töötushüvitiste **netoasendusmäära, hüvitise saamise õiguse kestuse ja hõlmavusmäära** osas. Komitee toetab samuti kogu ELi hõlmavate miinimumstandardite kehtestamist **täiendusõppele ja tööturule aktiveerimisele** töötuskindlustuse raames.

Hääletuse tulemus

Poolt: 64

Vastu: 119

Erapooletuid: 19

2. Punkt 2.10

Kui aja jooksul ja pärast tulemuste hoolikat jälgimist ja hindamist ei ole edusammud soovitud mõju saavutamiseks piisavad, soovib komitee kaaluda võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 153 vastu siduvat õigusraamistikku direktiivi, millega kehtestatakse õiguslikult siduvad miinimumstandardid liikmesriikide töötuskindlustussüsteemide jaoks. See õigusraamistik peaks sisaldama nõudeid kogu ELi hõlmavatele miinimumstandarditele töötushüvitiste **netoasendusmäära, hüvitise saamise õiguse kestuse ja hõlmavusmäära** osas. Komitee toetab samuti kogu ELi hõlmavate miinimumstandardite kehtestamist **täiendusõppele ja tööturule aktiveerimisele** töötuskindlustuse raames. Miinimumnõuded ei tohi liikmesriikidel takistada kehtestada kõrgemaid nõudeid (vt Euroopa sotsiaalõiguste samba preambuli punkt 16). Liikmesriikides juba olemasolevaid nõudeid ei langetata. Komitee soovib kehtestada liikmesriikide töötuskindlustussüsteemide jaoks miinimumnõuded koos **kaitse taseme säilitamise klausli** (keeld kasutada miinimumstandardite kehtestamist vabandusena standardite vähendamiseks) asjakohase kohaldamisega. Niimoodi võetakse arvesse ELi eesmärki parandada elu- ja töötähtsusi liikmesriikide vahel ülespoole suunatud lähenemise teel (ELi toimimise lepingu artikkel 151).

Hääletuse tulemus

Poolt: 63

Vastu: 122

Erapooletuid: 18

3. Punkt 4.9

Kui Euroopa poolaasta raames seatud eesmärgid ei näita pärast hoolikat jälgimist ja hindamist piisavat mõju, soovib komitee 2020. aasta järgset Euroopa sotsiaalset mõõdet silmas pidades kaaluda võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 153 vastu siduvat õigusraamistikku direktiiv, millega kehtestatakse õiguslikult siduvad miinimumstandardid liikmesriikide töötuskindlustussüsteemide jaoks. See õigusraamistik direktiiv peaks sisaldama nõudeid kogu ELi hõlmavatele miinimumstandarditele töötushüvitiste **netoasendusmäära, hüvitise saamise õiguse kestuse ja hõlmavusmäära** osas. Komitee toetab samuti kogu ELi hõlmavate miinimumstandardite kehtestamist **täiendusõppele ja tööturule aktiveerimisele** töötuskindlustuse raames.

Hääletuse tulemus

Poolt: 63

Vastu: 122

Erapooletuid: 21
